

Bara en bok

Bosse älskar böcker.
Mamma kalla honom omväxlande Bosse Bus och Bosse Bok.

Fast älska böcker kan ha många betydelser.

När Bosse var riktigt liten tuggade han på dem. Kanske tyckte ha att de smakade gott.

Eller att pappret var bra till att suga upp allt hans dregel när han dräglade och smaskade.

När han blev lite äldre rev han sönder dem och kastade sidorna runt om kring sig. Som snöfall med stora flingor.

När han upptäckt att pennor och kriter var kul så ritade han i dem.

Men när pappa Lennart började läsa högt för honom så blev han intresserad av vad som stod i dem. Berättelserna – och bilderna.

Då blev han mer försiktig med sina böcker.

Bosse hade visserligen lärt sig läsa på egen hand, men det var mysigare när de kurade ihop på kvällen och pappa läste berättelserna.

Ikväll har Bosse valt en av pappas gamla böcker. En fin bok, med hårda pärmar och skinn på ryggen och i hörnorna på pärmarna.

Den handlar om indianer. En spännande bok och med jätte-

fina bilder i svart.

Bosse tyckte mycket om boken med indianerna, både för berättelsen, för att pappa läste högt ur den och för själva boken. Den var så fin,

Den till och med doftade spännande. Lite gammal källare, läder och ... spänning.

”Men pappa,” sa Bosse en kväll när de tillsammans läst ut en bok ”va’ kommer böckerna ifrån?”

”De flesta vi har här hemma kommer från biblioteket;” sa pappa.

”Dummer,” sa Bosse ”den här. Och dom föds ju inte på biblioteket.”

”Hm, sa pappa. ”När, det har du alldeles rätt i.”

”Menar du var man köper böcker? Men det vet du väl.”

”Nej inte det. Hur kommer de dit, till affären.?”

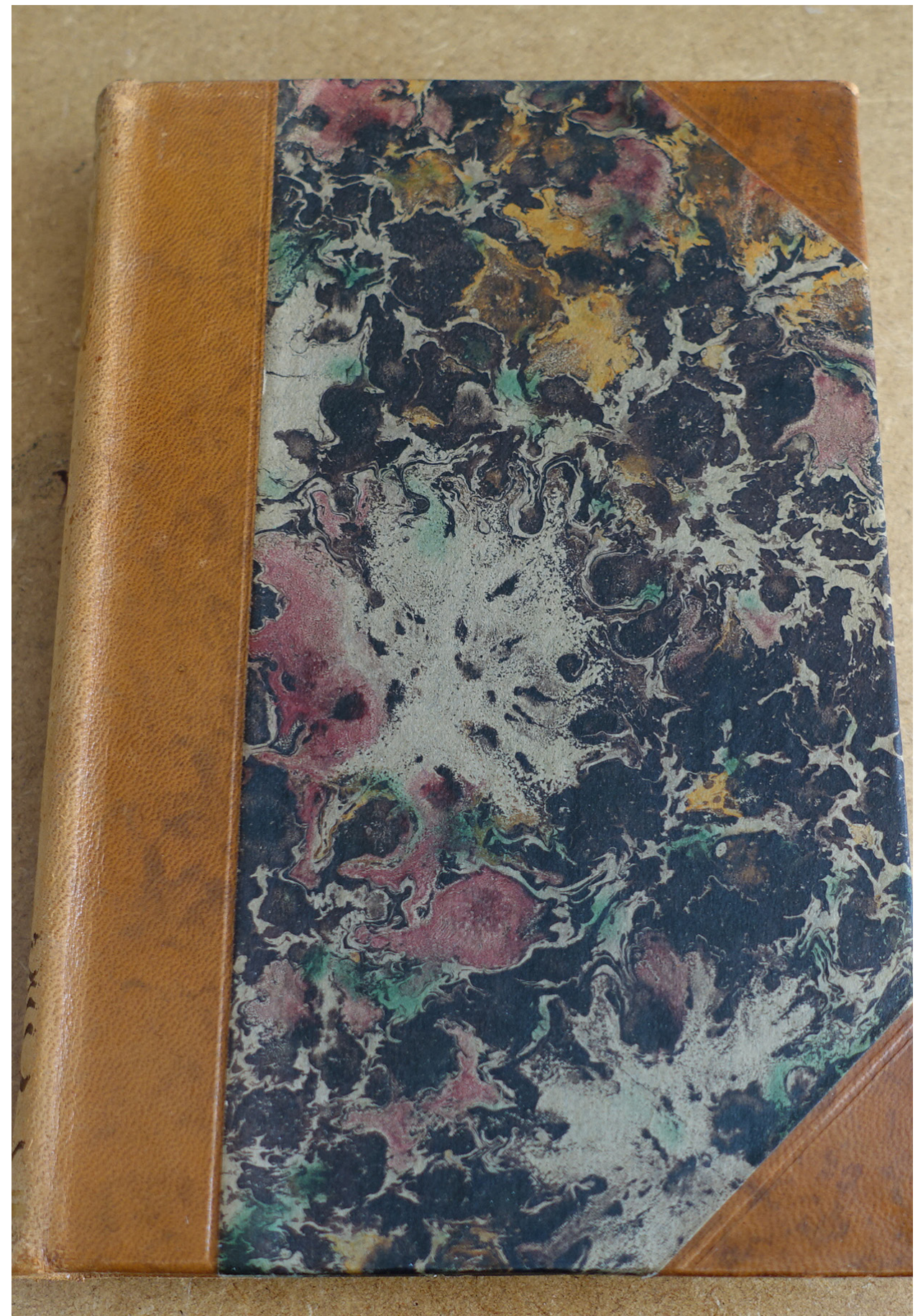
”Menar du hur man gör en bok?”

Bosse nickade.

Pappa funderade och kliade sig i huvudet.

Så la han in bokmärket på den sida de just läst, la ihop boken och la den åt sidan.

Pappa såg helt plötsligt lite finurlig ut.

”Vill du vi ska ta reda på hur en bok blir en bok?”

”Ja,” sa Bosse och hoppade opp.

”Så.så,” sa pappa, ”sakta i backarna. Nu ska du sova, i morgon ska vi ta reda på hur böcker blir böcker. Men jag tror bestämt att vi får ta lite hjälp. Av en som kan hjälpa oss.”

”Vem då?” sa Bosse medan han kröp ner i sängen och ordnade nallarna och bilarna bredvid sig.

”E´re någon jag känner?”

”Mmm,” sa pappa. ”Farfar.”

Farfar blev förtjust att få oväntat besök mitt i veckan. Och ännu mer förtjust när Bosse och pappa Lennart förklarade vad de ville. Bosse höll fram boken han haft under armen under hela bussresan.

”Jasså, ni har börjat läsa den” sa farfar

Den fina indianboken som Bosse och pappa läste på kvällarna hade pappa fått av farfar när pappa var liten.

Och som de hade läst i tillsammans på kvällarna.

Men det var inte farfar som hade tryckt den.

Farfar Harald hade varit tryckare, på ett riktigt gammaldags boktryckeri. I farfars vardagsrum var hela ena väggen full av böcker, vilket kanske inte var så konstigt med tanke på att han tryckt böcker hela sitt arbetsliv.

”Han som tryckte den visste vad han höll på med”, sa farfar.

Farfar och tog försiktigt den gamla boken, ”sån’a här böcker gör man inte längre. Det blir för dyrt”.

”Varför då?”, sa Bosse.

”För att det är så väldigt mycket jobb med dem. Yrkesskickligt hantverk av massa olika personer, inte bara för en tryckare som jag”

”Kan du gissa hur många yrken som är inblandade för att göra en sån här bok?” Det kunde inte Bosse. Han bara skakade på huvudet.

”Säkert tio”, sa farfar.

”Oj”, sa Bosse

”För en enda bok?” ”Ja” sa farfar, ”kanske ännu fler. Men det beror lite på hur man räknar.”

”Och då förstår du att var och en ska få betalt för sitt arbete så blir det dyrt. Därför låter man nuför-

tiden maskiner göra så många saker det bara går.” Farfar hällde upp lite mer saft till Bosse och kaffe till sig och pappa Lennart. ”Men några går inte att ersätta med maskiner. Och några av hantverken vill jag du ska få se innan de helt försvinner. Så du vet hur man gör en riktigt fin bok – eller gjorde”

”Låt mig ringa några samtal” sa farfar, satte läsbrillorna på näsan och började bläddra i sin adressbok med svarta pärmar.

”Varför har han inte adresserna i sin telefon,” tänkte Bosse. Farfar slutade bläddra och satte sin tumme på ett namn. Han så nöjd ut.

”OK”, sa farfar, ”vad är det viktigaste med en bok? Vad är det som gör en bok bra eller inte?”

Bosse funderade.

”Pappret”, försökte han med.

Det behövdes ju papper för att det skulle bli en bok med sidor man kunde bläddra i.

Och det hade ju favoritboken. Tjockt, lite gulaktigt papper.

”Nej”, sa farfar. ”Inte pappret. Det behövs papper för att trycka en bok, visst. Men det är liksom bara en påse att ha godsakerna i. Och hur man gör papper ska vi inte utforska. Det får bli en annan gång.”

”Nä, jag tänker på innehållet”, säger farfar.

”Historien. Det måste finnas en berättelse gömd i boken. Det är därför du köper den och det är därför du läser den.

Det är bara bra berättelser som blir bra böcker. Och det betyder att den allra viktigaste är att det finns någon som berättar historien och ser till att den hamnar i en bok. Skriver ner orden till en berättelse du vill läsa; Författaren.”

”Som, som ... Astrid Lindgren” säger Bosse.

”Just precis”, säger farfar.

”Du ska få träffa en som heter Helge,

Han är ingen Astrid Lindgren, men vi känner varandra sedan länge och det var länge sedan vi träffades, så det är dags. Jag ringer honom nu och ser om han vill träffa dig.”

Det ville han.

Och han bodde i stan, så Bosse och farfar Harald kunde åkte buss till honom. Pappa Lennart åkte hem.

Helge hade en säckig kofta på sig när han visade in Bosse och farfar Harald i sitt vardagsrum. Det var tydligen hans arbetsrum också.

”Oj” sa Bosse redan på tröskeln. Farfar hade mycket böcker men här fanns ännu fler. Men inte bara i bokhyllor som fyller alla väggar, utan även i högar på och under stolar. Och över allt låg det papper i olika buntar. Ur en del av böckerna stack det ut små gula notislappar

Det luktade lite instängt och dammig.

”Jo, jag skriver böcker”, sa Helge.

”Inte världens mest spännande och mest sålda böcker. Men det är mitt yrke – att skriva böcker.”

”Men varför har du så många böcker?”, undrade Bosse, ”har du skrivit alla dom?”

”Ha, ha, Nä, långt därifrån. Men det var en bra fråga,” sa Helge.

”Riktigt bra fråga faktiskt,” sa han och plockade upp en av böckerna från en stol bredvid sig. Den hade säkert tio papperslappar instuckna på olika ställen i boken, med en siffra eller en

bokstav på varje liten lapp.

”Jo, först och främst för att jag gillar böcker. Precis som du. Böcker jag läst och gillar och troligen kommer läsa igen. Men också böcker jag hämtar inspiration ifrån. Som kan ge mig nya idéer.”

”Och så böcker som denna, som innehåller fakta jag behöver,” sa Helge och la tillbaka boken på boktraven på stolen.

De satte sig ner alla tre. Bosse och farfar Harald på var sin stol, efter att ha flyttat på några böcker, Helge satte sig i sin favoritläsfåtölj.

”För du förstår att man kan inte skriva en bok enbart på det man redan har i huvudet, det måste fyllas på ibland med nya tankar, idéer, funderingar – och fakta.

”Men vad är det viktigaste för att bli en författare? Måste man inte vara bäst i hela skolan på att skriva uppsats och ha högsta betyg?” sa Bosse som ännu inte fått något betyg i skolan, men hört talas om dem.

”Nä”, sa Helge, ”det är en myt.”

”Några av de bästa och mest namnkunniga av våra författare är till och med dyslektiker, det vill säga hade problem när de lärde sig läsa.”

”Va”, sa Bosse, ”men hur ska man kunna skriva böcker då?”

”Se där,” sa Helge, ”ytterligare en bra fråga.”

Han kliade sig på näsan och lutade sig tillbaka i fåtöljen.

”Du förstår att berätta en historia handlar inte om hur bra man kan stava. Det kan man alltid fixa efteråt. I min skrivdator finns det utmärkta program för sådant.”

”Nä, berättelsen blir intressant av annat. Vad man berättar och hur man berättar.”

”Men hur vet man vad som är en bra berättelse?” sa Bosse och

sträckte sig efter en bok med många gula lappar.

”Hmm, ” sa Helge, ”du var mig en klurig kille. Egentligen tror jag att du vet det redan.”

Bosse såg förvånat på honom. Visste han? Hurdå?

Helge fnissade lite och farfar såg lite full i skratt ut han också.

”Jo,” sa Helge ”När du läst en berättelse, eller du och farfar läst en berättelse, vet du direkt om du gillade den eller inte. Inte sant?”

Bosse funderade en sekund och nickade sedan.

”Just det. Du vet direkt. Det är precis samma sak med det du själv skriver.”

”Vill du lära dig hur man berättar så ta några böcker du tycker bra om och läs dem igen. Och fundera då på hur författaren berättar historien.”

Bosse såg fundersam ut och tittade på boken han hade sin hand. Han slog upp den vid en av de gula lapparna som låg mellan sidorna. Det var bilder av gamla kartor.

”He, he,” gnäggande Helge till. ”Den där boken har jag för att hitta fakta. Just den där visar hur det såg ut i Stockholm för 400 år sedan.”

”Varför vill du veta det” sa Bosse och bläddrade och såg ännu fler kartor.

”Jo, för att i berättelsen jag håller på med nu ska en liten pojke promenera runt i Stockholm. För 400 år sedan. Och då vill jag att det ska bli rätt.”

”Oj,” sa Bosse.

”Men se'n då, när du vet vad du ska skriva om. Vad gör man då? Börjar skriva?”

”Nja, det kan man göra,” sa Helge, ”men det brukar inte vara någon bra idé.”

Han kliade sig lite i huvudet.

”När du berättar något så vet du vad du vill säga innan du öppnar munnen, eller hur?”

Bosse funderade. Jo, så var det nog. Oftast.

”Det är precis likadant när man skriver en berättelse. Man bör veta vad det är man vill berätta, innan man börjar.” sa Helge.

”Först kanske jag vill berätta lite om varför saker händer och var det händer. sedan det som händer och sist hur allt slutar.”

Jo, så var det nog, tänkte Bosse.

”Om du skulle berätta något kul eller spännande för mig idag, vad skulle det vara?” frågande Helge.

Bosse blev lite konfunderad. Berätta? Här och nu?

Vad skulle det vara? Jomen kanske, när hela familjen var på Cirkus i förra veckan

”Jo,” började Bosse”.. Äh vi var på Cirkus förra veckan.. Och då ... äh” började Bosse.

”Stopp,” sa Helge. ”Om du nu skulle försöka börja skriva ner det nu skulle det garanterat blir rörigt, inte sant?”

”Du skulle berätta lite här och där. Om Clownen som trillade, om glassen du tappade, om något som hände på bussen dit och allt möjligt i olika ordning vartefter du kom på det och kom ihåg det, eller hur?”

Bosse gapade. Hur kunde farbror Helge veta att Clownen trillade? Var han också på Cirkusen? Och såg att han tappade en glass?

Helge log åt Bosses förvånade min.

”Jag har också varit på Cirkus och clownen brukar trilla om kull och du har en glassfläck på tröjan”

”Nä, vad jag vill komma till är att det är bra att förbereda sig lite innan man börjar skriva sin berättelse.”

Bosse tittade ner på sin tröja. Visst, där satt glassfläcken.

Helge fortsatte: ”Man skriver helt enkelt ned de delar man vill ha med i sin berättelse. I ditt fall kanske resan dit, cirkustältet, publiken och de olika saker som hände. Och glassen du tappade. Och kanske vad ni gjorde efteråt.”

”Ett kom-ihåg-ord för varje del kan räcka. Eller en lista med de orden för grejer man vill berätta om. Man skriver ner dem vartefter man kommer på dem helt enkelt. Sedan kanske man skriver om den listan i något slags ordning man vill berätta. Dispositionell skiss kan man kalla det.”

Bosse fattade direkt.

”Det är enklare att lägga till, ta bort och flytta runt olika delar när det bara handlar om ett par ord. En del använder sig av notislappar. En lapp för varje liten händelse de vill berätta om. Så lägger de dem i den ordning de tycker blir bra. Lätt att flytta runt och lägga till nya händelser på ny lapp.

Det fattade Bosse direkt. Massa suddgummi att spara där.

”Gör du alltid en så'n där va det nu hette?” sa Bosse.

”Jäpp,” sa Helge ”och jag håller på med den ganska länge faktiskt och gör den mer och mer detaljerad. Men det är så jag arbetar. Andra författare gör på annat sätt.”

”Men se'n skriver du?”

Helge nickade. ”Jäpp igen. Då skriver jag. Det är det roliga. Då känner jag min berättelse ganska väl. Hur den börjar, hur den slutar och det mesta av det som händer där emellan. Och jag har tagit reda på de detaljer som behövs, som gatunamnen ifrån kartboken du bläddrade i.”

”Men se'n då?” sa Bosse ”när du skrivit klart, vad gör du då.”

Bosse hejdade sig.

”Hur vet du det förresten?”

Helge skrattade till.

”Ha, se där, en ovanligt begåvad fråga till. Ja, hur vet man det? Att man är färdig.”

”Till att börja med ser jag till att jag fått med allt jag tänkt mig, enligt min skiss. Och sedan läser jag min berättelse, flera gånger. Och ändra ännu fler gånger. När det känns bra, så är jag klar”

”Och då skriver du ut den.” Sa Bosse och tittade på Helges datorskrivare som stod uppallade på ett litet bord i hörnet.

”Du har redan sett att jag skriver på en dator. Där använder jag ett speciellt program för författare. Det gör att jag inte behöver göra listor eller flytta runt notislappar.

Men ett sådant program är inget måste. Det finns de som fortfarande skriver för hand eller på en enkel skrivmaskin. Det är inte datorn eller skrivaren som gör det till en bok.”

Bosses tur att klia sig i huvudet.

Det förstod han när han tänkte efter.

EN bok kanske man kan skriva ut på en datorskrivare. Men om man var författare vill man nog att många ska läsa det man skrivit. Och kunna sälja fler än ett exemplar av sin bok. Så vad är nästa steg?

Bosse tittade ömsom på farfar och på Helge, författaren.

”Just det,” log Helge ”vägen mot färdig bok tar inte slut här hos mig för att jag är nöjd med mitt manus. Nu får andra ta vid. Men det vet jag att farfar Harald kan berätta för dig”

Bosse och farfar tackade så mycket för besöket och knallade iväg för att ta bussen.

Utanför porten sa farfar ”Jag tror vi behöver lite lunch. McDonalds?”

Bosse hade redan spanat in skylten.

Det blev mjölk och var sin McFeast.
Bosse hade vuxit ifrån Happy Meal. Det var för barn.

Farfar toppade kalaset med en mugg kaffe.

”Ja, du fattade jag själv att det Helge skrivit måste hanteras vidare av andra för att det ska bli böcker man kan köpa i bokhandeln eller på nätet.”

Bosse sörplade det sista ut sin mjölmugg och nickade.

”Det Helge skriver ut på sin skrivare kallas alltså för manus och är den text som ska bli boken.

Själva innehållet, själva berättelsen.

Det kunde lika gärna varit skrivet för hand eller på skrivmaskin. Manus betyder faktiskt handskrift.”

Nu började farfar bli lite väl mycket som hans skolfröken. Bosse fnös lite och farfar fattade vinken.

”OK, Normalt är det så att författaren har ett förlag, som läser hans manus, funderar om de tycker det är så bra och spännande att de vill göra böcker av det. Man kan säga att de köper författarens text och berättelse och tar hand om allt som behövs på vägen till bokhandeln. Det betyder formgivning, tryckning, marknadsföring, lagerhållning och allt vad det är.

Men vi hoppar över den delen.

Vi går en genväg till de som gör det egentliga jobbet för att ett manus ska bli en bok att hålla i handen.”

Farfar sippade lite på sitt kaffe och sneglade sedan på sin klocka.

”Jag har pratat med Christer att vi troligen skulle komma förbi idag på eftermiddagen.”

Christer?

Bosse hade träffat Christer förut. Till och med varit på hans jobb, en reklambyrå.

Bosses pappa Lennart och Christer hade jobbat ihop på Christers reklambyrå, så han var ju en bekant på sätt och vis.

”Christer har formgett flera av böckerna jag tryckt genom åren.” förklarade farfar. ”Och han har varit med så länge att han vet hur man gjorde förr.”

Farfar tog den sista skvätten kaffe. ”Nu går vi.”

Mätta och belåtna traskade Bosse och farfar några kvarter till Christers reklambyrå.

På utsidan såg det ut som en gammal fabrik, med stora fönster. Men på insidan var det allt annat än gammalt.

Högt i tak och moderna möbler. Det satt folk vid långa bord med stora datorskärmar framför sig. Några hade hörlurar på öronen. Alla var djupt koncentrerade på sitt arbete.

Christer kom emot dem innanför dörren.

”Men tjena, och välkomna. Kul att se dig Harald, det var länge se’n. Och hej Bosse. Kom, så går vi in till mig.”

Bosse hade ett rum i rummet, med glasväggar. Och ett bord som var fyrkantsrunt och med stälben.

”Vilken perfekt timing!” sa Christer. ”Jag blev precis klar med ett möte. Det är alldeles för mycket möten när man är chef.”

De satte sig runt hans fyrkantsrunda bord. ”Jasså, du vill veta hur man gjorde böcker förr Bosse. Va kul!

Ja. Det är inte många som vet längre, det går fort nu, med all den nya datoriserade tekniken.”

Christer gjorde en gest ut mot sina medarbetare i sina datorskärmar. ”De flesta här är ganska unga och tror jag är från stenåldern när jag berättar att det de gör nu gjorde vi med papper, sax och lim... Ja. Ja.”

Christer röjde undran några buntar papper på sitt bord och sköt datorskärmen åt sidan. Ur hyllan bakom sig tog han fram en bunt papper.

”Som farfar säkert berättat har jag formgett en rad av de böcker han tryckt. Det här är ett gammalt manus till en dem.”

Han bläddrade i bunten. Bosse såg att det var skrivet här och var, för hand, i marginalen på sidorna.

”Jag har två uppgifter när jag formger en bok. Dels hur den ska se ut på omslaget. Dels hur den ska se ut inuti.

Hur bokstäverna ska se ut och, om det ska va bilder, och, i så fall vilka bilder som ska väljas.”

Bosse funderade på hur indianboken där hemma ser ut. Bilderna kom han ihåg, men bokstäverna. Vad var det för märkvärdigt med dem?

Han kom faktiskt inte ihåg.

”Den bok Harald nämnde såg troligen inte så märkvärdig ut utanpå.

På den tiden var det troligen bara ett färgat papper ytterst på fram och baksidan.”

”Den är brun på ryggen och i hörnorna” sa Bosse som kom ihåg något.

”AH, ett halvfransk band minsann. Såpass.”

Bosse förstod att det tydligen var lite finare.

”Gamla böcker som den vi pratar om hade man speciella papper som klistrades på pärmens fram och baksida och som användes till pärmens insida och den första sidan. Handgjorda papper. Eller snarare handfärgade. Marmorerade kallades det.

För att det skulle bli lite färg. Men jag tror inte vi ska gå in på det. Det får bokbindaren berätta för dig i så fall.”

”Sättet man tryckte böckerna på kallas för boktryck, vilket väl är lämpligt i sammanhanget. Men tryckmetoden innebar två saker: Annan färg än svart var komplicerat och dyrt. Och varje bokstav i texten sattes för hand. Bosse studsade. För hand? Vadå? Var det inte det Helge gjorde när han skrev texten på sin dator?

Christer såg Bosses fundersamma min och hejdade sig samtidigt som tog ner en tjock pärm från en hylla bakom sig.

”Jag ser att du blev fundersam. Du och alla andra som är vana med en dator kan bli fundersamma här. Men för att kunna trycka en bok måste man förr få varenda bokstav i texten bli som en liten stämpel så de kan överföras till papper. I din datorvärld är allt klart när du klickat på din tangent. Så inte här.”

Bosse satte upp ett förvånat ansikte.

Varendaste enda bokstav? Men, men.. han såg framför sig Helges pappersbuntar med text. Det var ju... flera tusen bokstäver. Säkert.

”Varenda bokstav” sa han med skeptisk röst.

”Jäpp.” sa Bosse.

”Jag vet att du och Harald senare ska se hur det går till. Men innan dess är det som är mitt jobb. Att texten i boken blir läsbar.”!

Christer plockade fram en bunt papper från hyllan bakom sig och la bredvid pärmen han plockat fram nyss.

”Nå. Vad är det viktigaste med en bok”

Men det visste ju Bosse. ”Innehållet. Berättelsen.”

Christer slutade bläddra i sin pärm och tittade upp. ”Va. Bra! Exakt”

”Du förstår det är det viktigaste arbetet när jag formger en bok. Att välja hur texten ska presenteras. Så att den är lätt att läsa.

Vilket i det här fallet betyder att bestämma hur bokstäverna ska se ut och hur sidorna ska se ut med själva texten”

Bosse blev lite konfunderad igen.

Bokstäver var väl bara bokstäver. Ett A var två pinnar som gick ihop i toppen med en spjåla på tvären i mitten. B var en pinne med två bullar...

”Här,” sa Christer, ”är några exempel på hur bokstäver kan se ut.”

Bosse tittade.

Hela sidan var full av bokstäver som var olika. En del var raka och enkla. Andra hade klackar och en del var riktigt tillkrånglade med krumelurer och svansar hit och dit. En del kunde man knappt se vilken bokstav de skulle föreställa.

”Mmm” sa Christer och log åt Bosses min. ”De finns många tusen olika sätt att utforma bokstäver. Typsnitt kallas det. Och alla har ett namn, oftast efter den som har ritat hur bokstäverna ska se ut. Men alla är inte så bra för det vi ska göra här.”

Christer bläddrade fram till en annan sida i sin pärm.

”Om man nu vill att berättelsen ska vara huvudpersonen så måste bokstäverna man använder vara enkla, lättlästa och passa bra ihop. På den här sidan ser du några exempel.”

Christer sköt fram pärmen så Bosse bekvämt skulle kunna läsa. På sidan fanns nio stycken med text.

Bosse började läsa. ”Träutensilierna i ett tryckeri äro icke en oväsentligt faktor...”

Vad var det här för trams och obegriplig rappakalja. Bosse hoppade till nästa stycke.

”Träutensilierna i ett tryckeri ... Va, samma text. Och nästa och nästa.

Bosse tittade på Christer som log. ”Markeringstext kallas det för.

Rena tramset. En jättegammal text som är svårläst för att det är så ovanliga ord. Men utmärkt för detta ändamål.

Ta lite tid på dig och läs igen och tala sedan om för mig vilket stycke du tyckte var lättast att läsa.”

Bosse började om, medan farfar och Christer mumlade med varandra över hans huvud.

”Den,” sa Bosse och satte fingret på ett av stycken. Christer och farfar Harald lutade sig fram.

Garamond stod det ovanför stycket.

”Utmärkt! Varför valde du det stycket?” frågade Christer.

”Jo för att det kändes som det stycket gick snabbast att läsa och jag behövde inte hoppa tillbaka så många gånger och läsa om.” sa Bosse.

”Nu ska det se här.” sa Christer och sköt fram den gamla manusbunten. I marginalen stod det skrivet med stora bokstäver ”Linotype Garamond 10/14” och så lite andra siffror.

”Precis det typsnitt jag valde för den här texten. De andra siffrorna här talar om hur långa raderna ska vara och hur mycket marginal det ska vara på alla sidor om texten.”

”Jaha,” sa Bosse, ”är det allt?”

Christer sneglade på farfar Harald och fnissade lite.

”Jo – och nej.

Det krävs att man vet vad man håller på med när man väljer och för det krävs det lite erfarenhet. Men det får man bara genom att prova.”

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ABCdefghijklmnopqrstuvwxyz

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ABCDEFGHIJKLMNopqrstuvwxyz

ABCDEFGHIJKLMNopqrstuvwxyz

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ABCDEFGHIJKLMNopqrstuvwxyz

ABCDEFGHIJKLMNopqrstuvwxyz

ABCEDEFGHIJKLMNOPQRST

ABCDEFGHIJKLMNopqrstuvwxyz

ABCDEFGHIJKLMNopqrstuvwxyz

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ABCDEFGHIJKLMNopqrstuvwxyz

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ABCDEFGHIJKLMNopqrstuvwxyz

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ABCDEFGHIJKLMNopqrstuvwxyz

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

”Jag väljer alltså även hur breda textraderna ska vara och hur mycket marginaler det ska vara på sidan och hur tätt bokstäverna ska stå.

Det är också sådant som ögat registrerar utan att vi tänker på det. För långa rader gör att det blir svårare för ögat att följa texten.

”Det finns en hel rad andra finesser man kan hålla på med för att göra boken tilltalande för ögat och lättlästa.”

”Men tycker du att det saknas något?”

Christer såg lite klurig ut.

Bosse funderade på vad det kunde vara. Vad hade boken där hemma...

Jo visst! ”Bilder” sa Bosse.

”Boken där hemma har bilder!”

”Ja just det.” sa Christer. ”Det ingår i mitt jobb som formgivare att välja bilder.

Vilken tecknare eller fotograf som ska göra bilderna i boken.”

”Idag är det jättelätt att få till bilder i en bok.

Du plåtar med din mobil och plocka upp bilden i din dator och lägga in det som ska bli en bok.”

Crister reste sig från stolen och gick fram till sin bokhylla.

Där låg det några platta metallprylar, stora som en handflata. Han la en på bordet framför Bosse. ”Med den här trycktekniken var det inte lika lätt. Varje bild måste överföras till såna här grejer. Klichéer kallas de. Funkar som när du gjorde potatistryck vi pratade om nyss.”

”Klischee” härmade Bosse.

Vilket knäppt ord. ”Klischee”.

Minion Pro
Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en faktor där trevnadens ordningens och ekonomiens upprätthållande, och dock är det icke sällan som sorgliga erfarenheter göras ordningens och ekon och miens därmed upprätthållande. Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en oviktig

Optima
Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en faktor där trevnadens ordningens och ekonomiens upprätthållande, och dock är det icke sällan som sorgliga erfarenheter göras ordningens och ekon och miens därmed upprätthållande. Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en

Franklin Gothic
Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en faktor där trevnadens ordningens och ekonomiens upprätthållande, och dock är det icke sällan som sorgliga erfarenheter göras ordningens och ekon och miens därmed upprätthållande. Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en oviktig faktor, för trevnadens ordningens och och dock är det icke sällan. ”

Garamond
Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en faktor där trevnadens ordningens och ekonomiens upprätthållande, och dock är det icke sällan som sorgliga erfarenheter göras ordningens och ekon och miens därmed upprätthållande. Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en

Baskerville MT
Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en faktor där trevnadens ordningens och ekonomiens upprätthållande, och dock är det icke sällan som sorgliga erfarenheter göras ordningens och ekon och miens därmed upprätthållande. Träutensilierna i ett

Baskerville
Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en faktor där trevnadens ordningens och ekonomiens upprätthållande, och dock är det icke sällan som sorgliga erfarenheter göras ordningens och ekon och miens därmed upprätthållande. Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en oviktig

MerzIrregular
Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en faktor där trevnadens ordningens och ekonomiens upprätthållande, och dock är det icke sällan som sorgliga erfarenheter göras ordningens och ekon och miens därmed upprätthållande. Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en oviktig faktor, för trevnadens ordningens och och dock är det icke sällan. ”

Arial
Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en faktor där trevnadens ordningens och ekonomiens upprätthållande, och dock är det icke sällan som sorgliga erfarenheter göras ordningens och ekon och miens därmed upprätthållande. Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en oviktig faktor, för trevnadens ordningens och

News Gothic
Träutensilierna i ett tryckeri äro ingalunda en faktor där trevnadens ordningens och ekonomiens upprätthållande, och dock är det icke sällan som sorgliga erfarenheter göras ordningens och ekon och miens därmed upprätthållande.

”Jättekrångligt att gör klicdéer, plåtar och frätande syror och allt vad där är.

Och bara en färg. Så bilder var inte vanliga i de gamla böckerna,”

Christer vände sig mot sin bokhylla igen och tog fram en annan pärm.

”Men det är alltså fortfarande jag som ska bestämma om det ska vara bilder och vem som ska rita dem.

Tecknare ritar på olika sätt och bilderna ska ju passa berättelsen i boken.

”Titta här.” sa han och bläddrade i pärmen.

Den visade prov på hur olika tecknare ritade.

En del tecknade färgglada streckgubbar. Andra ritade krusidulligt med massor av detaljer.

”Eftersom vi pratar om bilder i en bok, tryckt med gamla tiders teknik måste vi hitta någon som är bra på att teckna i svartvitt.”

”Det var mycket på en gång. Du får gärna komma tillbaka om du har frågor.” sa Christer och ställde tillbaka pärmarna i hyllan.

”Vi får tacka så mycket för titten och lektionen” sa farfar Harald.

”Hej då Christer” sa Bosse.

När de kom ut sa Bosse ”Men manuset var ju bara en bunt papper. Med lite kladd av Christer i marginalen. När blir det en bok?”

”Jag sa ju att det var många inblandade på vägen till en färdig bok.

Vi tar resten senare. Nu åker vi hem till dig.”

Farfar stannade på middag och som omväxling fick han ta kvällsläsningen av favoritboken, den här gången uppkrupna i soffan i vardagsrummet.

Farfar läste jättebra tyckte Bosse.

Två dagar senare kom farfar på besök igen.

”Idag ska vi gå till mitt gamla jobb” sa han.

Farfar Harald hade haft ett tryckeri, men sålt det när han pensionerade sig.

”Det började hända så mycket i branschen så det var dags för någon yngre att ta över.” hade han sagt.

Tryckeriet låg även det i sta'n, men i en stadsdel med gamla stenhus.

”Det här tryckeriet var redan gammalt när jag tog över det.” berättade farfar Harald.

”Det är ett av de sista ställena som fortfarande kan trycka på det gamla sättet.”

Tryckeriet låg i ett gammalt fint tegelhus med krusidulliga järnräcken på alla balkonger och en imponerade stor port med slipade glasrutor.

Ingång till själva tryckeriet låg bredvid porten och gick en halv trappa ner.

Och där inne var det väldigt stort och ljust, inte alls som en källare, som Bosse först hade trott.

”Det här är under husets gård,” sa farfar. I taket fanns det inmurade små glasbitar som släppte in ljus.

”Idealiskt att få in dagsljus på det här sättet” sa farfar när Bosse stirrade upp i taket.

”Men tjena Harald,” sa någon bakom dem.

De snurrade runt.

”Roy” sa Roy och räckte fram handen till Bosse.

”Och du måste vara Bosse.”

Bosse nickade. Roy var lång och smal och hade rött och krulligt hår.

”Harald berättade att du ville veta hur man trycker böcker. Eller snarare hur man tryckte böcker.”

”Kom så tittar vi först lite på hur vi gör idag.”

Roy gick före mot några av maskinerna som stod på golvet.

Farfar Harald såg ut att vara minst lika nyfiken som Bosse.

”Ja,” sa Roy, ”dom här har du inte hunnit se än Harald” sa Roy och lät stolt.

”Print on Demand, värsta sorten.”

Bosse förstod inte ett smack och det syntes nog i ansiktet.

”Ja alltså, den skriver direkt från färdiga pdfer..” fortsatte Roy. Som om det blev begripligare.

”Ähh.. ” sa Roy som fattade att Bosse inte fattade.

”Den här är som din datorskrivare där hemma, fast mycket större och skriver på mycket större papper.

Och mycket fortare.”

Han vände sig till Harald och fortsatte.

”Ja, jag kastade ut din Solna och fick massor av plats för ny maskiner för efterbehandling.

Din gamla Heidelberg behöll vi däremot. Och Åke.”

Farfar Harald nickade gillande, han verkade förstå allt det där Roy rabblade.

”Ja vi flyttade Vingen och alla gamla grejer längst in, så Åke får ett hörn för sig själv.

När Åke lägger av blir det nog skroten för hela klabbet.”

Farfar och Roy skakade båda beklagande på huvudet.

”Ja, det är inte så många jobb nu för tiden för boktryck.

Mest präglingar och när såna där finsmakande art directors som absolut vill ha tryckt med den tekniken.”

Bosse förstod fortfarande bara hälften av vad Roy sa.

Men det var tydligen något som den nya maskinen inte klarade av som den gamla Vingen gjorde.

Men vingar på en tryckmaskin lät lite udda tyckte Bosse. För inte skulle den väl flyga.

Medan de pratade kom en person gående från den bakersta delen av lokalen. Klädd i en grå skyddsrock, full med svarta fläckar medan han torkade sina svartfläckiga händer med en nästa alldeles svart trasa.

”Men hej Harald, kul att se dig.

Men jag jag tror inte jag tar i hand idag.”

Bosse såg att Åke var väldigt gammal, äldre än farfar. Bosse visste att han jobbat där även när farfar var chef.

”Och vad har vi här?” sa Åke och vände sig mot Bosse.

”En liten kille som förstår sig på kvalitetsböcker och tänker ta över mitt jobb, vafalls?”

Åke plirade över sina glasögon på Bosse.

Han hade pigga, glada ekorrhögon med massor av skrynklor runt.

”Jag ska mer än gärna visa dig min grejer, för när jag slutar är det nog ingen mer som kan berätta hur man gjorde.

Kom så går vi du o jag så får de här stötarna prata minne med varandra.” sa Åke och vände på klacken och började gå tillbaka samma väg som han kommit.

Åkes hörna var en hel avdelning längst in. Skåp, lådor och bänkar och mitt i allt den stora tryckmaskinen.

Bosse gapade. Så såg alltså en tryckmaskin ut.

”Ja, det där är min Vinge,” sa Åke. ”Min Heidelberg Original. Den ska vi titta närmare på om en stund.

Men vi har lite annat jobb först.” Sa Åke och fortsatte mot arbetsbänkarna längs väggen.

Hela bänken var full av lådor. Tunna lådor med massor av fack. Och i varje fack låg det små metallpinnar. Massor.

”Jag tyckte Harald sa i telefon att du skulle besöka Christer först. Då har ni redan pratat om sång här.” sa Åke och pekade på en bunt papper så låg mitt på bänken.

”Ah ha,” tänkte Bosse ”ett manus!” Han kände igen sättet man skrivit saker i marginalen.

”För att göra om manuset till något jag kan trycka måste jag sätta det.”

Nu börjas det igen.

Förvirringen.

Manuset låg på bänken inte satt på bänken.

Åke tog en lite metallpinne ur ett fack i en av lådorna framför sig.

”Det här,” sa han ”är en typ”.

Bosse fnissade till lite

”Va’ e’ du för en typ?” Det lät som när det kom någon ny i klassen och man frågade vem han var.

”Du har väl gjord potatistryck någon gång?” sa Åke.

Tredje gången man tjafsade om potatistryck.

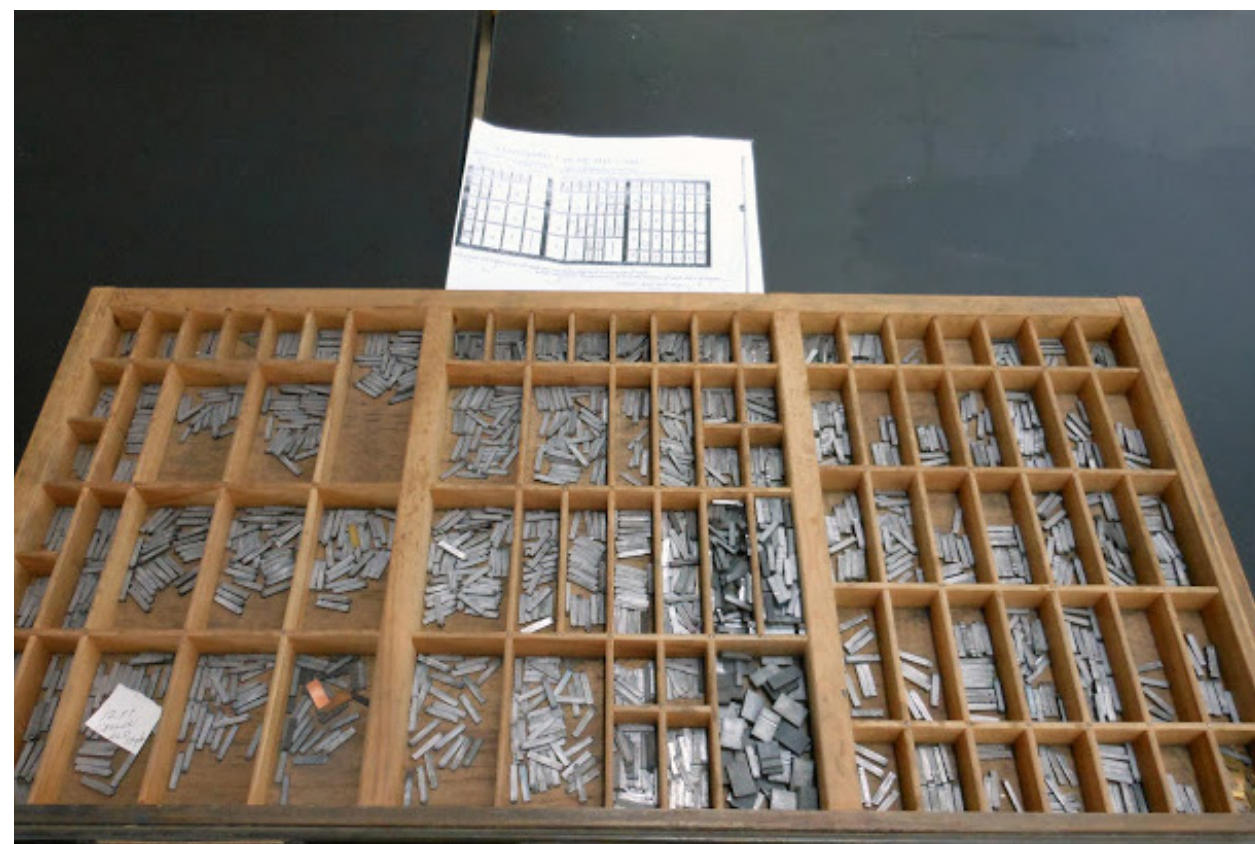
Bosse suckade inom sig.

Visst hade Bosse det. På dagis till och med. Man skar av en potatis och karvade ur något på snittytan och sedan hade man på färg och tryckte.

Bosse nickade.

”Nå då vet du det viktigaste hur det fungerar” sa Åke. ”Titta här.” Han höll fram den lilla metallpinnen han plockat upp.

”Ser du bokstaven”

Och mycket riktigt satt det en lite bokstav där.

Bokstaven k.

Fast det var något lurtt med den.

Bosse nickade. Han såg att det var en bokstav.

”Det är bokstaven k, inte sant?”

Bokstaven k i typsnittet Garamond 10 punkter, för det har Christer skrivit här på manus.”

NU, kom Bosse på vad som var lurtt med bokstaven.

”Men den är ju bak och fram.”

Åke log. ”Just det. Som när du försöker läsa text i en spegel.

Men så blir bokstäverna rättvända när man trycker.

Det där måste Bosse fundera på en stund.

”Tänk på ditt potatistryck igen. Eller såhär: låtsasrita bokstaven L i handen. Åt vilket håll pekar nedre delen på L-et?”

Åt höger förstås.

”Nå, låtsasstryck nu bokstaven i handen på något.

Åt vilket håll pekar nederdelen L-et på det du tryckte?”

Åt vänster.

Aha, därför måste bokstäverna vara spegelvända!

Bosse tittade på sin handflata och tittade sedan leende på Åke.

Så var det förstås.

Åke förstod att Bosse förstod.

”OK, då åker vi.

Bokstaven K är den första på den här sidan.

Nu ska jag bara plocka ihop ungefär 2000 till för den här sidan.” Sa Åke och började plocka metallpinnar ur de olika facken på lådan framför sig.

Det gick jättefort. Det syntes att han gjort det många, många gånger tidigare.

Han samlade alla bokstäverna i en liten manick han hade i andra handen och höll pinnarna på plats i den med tummen.

”Den här kallas hake. Här fyller jag på rad efter rad tills jag inte får rum mer. Då flyttar jag över det hit, till ett skepp.”

Skepp, tänkte Bosse, är inte det sådana som flyter på vatten.

Båtar, fartyg, skepp.

Knäpp bransch med konstiga ord.

”Jag har hållit på med det här manuset ett bra tag nu och nu har jag den här sida.” Sa Åke medan han flyttade över det han hade i haken till formen – skeppet – på en annan det är bordet.

Bosse såg att det låg flera travade på varandra på en annan bänk.

”Nu fattar du hur det går till. Hur man ser till att flytta texten från ett manuskript till något som kan tryckas på papper.” sa Åke och la ifrån sig sätthaken när han lagt över allt i skeppet.

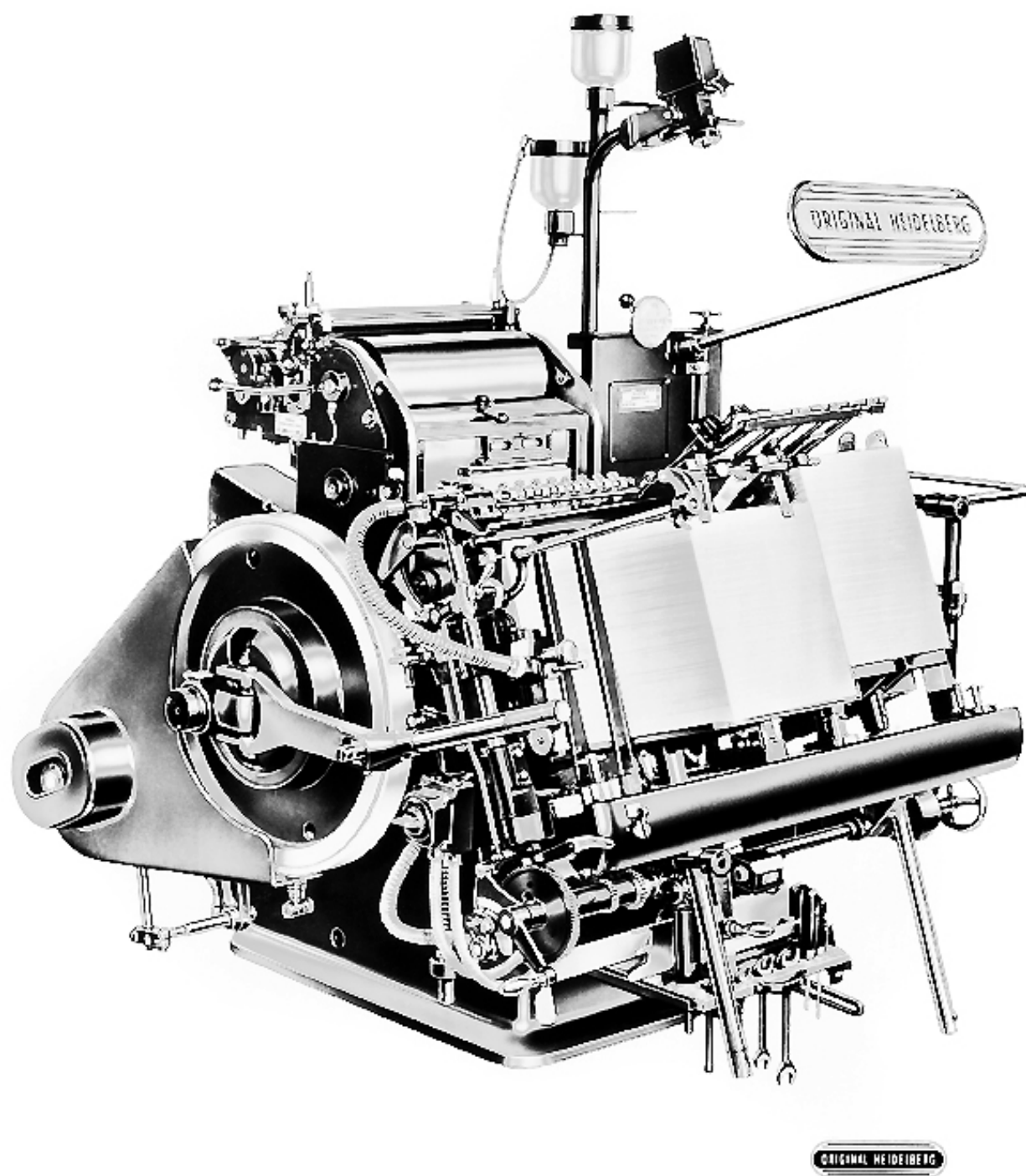
Åke tog skeppet med all bokstäverna och spände ett snöre runt. ”Sådär” sa han ”nu kommer de ingenstans.

Vore inte så kul att tappa allt det här i golvet precis när man är klar.”

Bosse hade lätt att fatta det. Flera tusen små metallpinnar –typer– över hela golvet och många timmars jobb ut genom fönstret. Brrr.

”Nu är det dags för Vingen.”

Åke kånkade iväg skeppet han precis gjort klart och gick sedan och hämtade tre till ut traven på bordet bredvid.

Han la ihop dem på ett arbetsbord och började spänna ihop dem i en ram.

”Så det här är fyra sidor som ska bli andra sidan på ett ark. Jag har redan tryckt första sidan.

”Aha” tänkte Bosse ”Man trycket fyra sidor på en gång. Det går ju snabbare än min skrivare hemma som bara trycker en sida i taget.”

Men vänt nu, det är något fel.

Bosse tittade på paketen med typer där på bordet som skulle bli sidor.

”Men dom här sidorna är ju upp och ner” sa Bosse.

Att bokstäverna var bakochfram för att bli rätt på pappret var en sak, det förstod han. Men hur skulle sidor upp och ner bli rätt bara för man tryckte dem på papper? Det fattade inte Bosse. Skulle man vända på boken titt och tätt?

Åke tittade förvånat på Bosse.

”Upp och ner?”

Han tittade ner på sidorna han lagt ner i ramen. Nää, allt var ju precis som de skulle.

Men så flinade han till.

”Ha. Nu förstår jag hur du menar... Hmm. Du kommer att förstå det bättre om ett tag när du får träffa bokbindaren.

Vänta ska jag visa dig något.”

Åke hämtade ett vanligt papper och en penna.

”Låtsas att det här är pappret jag ska trycka på, även om det pappret är mycket större.”

Så vek Åke pappret två gånger. Först uppifrån och ner och sedan på andra ledden- Så vek han upp pappret igen och slätade ut det.

”Så, vikveckan markerar trycksidornas kanter. Fyra stycken när man viker arket två gånger, inte sant”

Jo, det kunde ju Bosse hålla med om det syntes ju tydligt.

”Nu tar jag den här pennan och ritar en pil i varje så'n här ruta. Pilspetsen pekar åt det håll som är uppåt på trycksidorna jag lagt i ramen här”

Åke ritade och Bosse konstaterade att det stämde. Pilarna liksom pekade mot varandra.

”Här Bosse, vik nu ihop pappret här igen.”

Bosse gjorde det.

”Bra, bläddra nu ska du se.” flinade Åke.

Bosse tittade på det ihopvikta paret. ”Men det går ju inte, de sitter ihop där uppe.”

Åke tog en linjal och använde den att sprätta upp där sidorna satt ihop upptill.

”Så, bläddra nu.” Sa han och lämna tillbaka bunten till Bosse.

Bosse bläddrade. Tom sida, pil,pil,tom,tom,pil,pil,tom. Åtta sidor och alla sidorna var rättvända.

”Ta da!” sa Åke och slog ut med händerna.

”Mirakel, inte sant”

Bosse gjorde en lite grimas. Han ville inte känna sig dum, sidorna låg ju upp och ner där på bordet.

Åke fortsatte

”De tomma sidorna är redan tryckta. Nu kommer jag trycka de här sidorna på andra sidan av de arken. När man viker i ihop dem blir det alltså åtta färdigtryckta sidor.”

”En väldigt tunn bok.” tyckte Åke.

Åke tittade förvånat på Bosse.

Så brast han ut i ett gapflabb.

”Ha , ha, Visst hade det blivit det, men jag trycker en massa ark som detta så tillsammans blir det en bok som även du tycker är tillräckligt tjock.”

”På moderna, stora tryckmaskiner trycker man sexton eller 32 sidor åt gången. Då går det undan”

Så tog Åke ramen och gick fram till tryckmaskinen och började fixa. Så hämtade han en burk och öppnade.

”Precis som när du gjorde potatistryck måste vi ha färg för att det ska bli något på pappret.”

De va' ett j... tjat om potatis.

Åke hällde färgen i en låda högst upp på tryckmaskinen.

”Det här är färgverket.

Rullarna du ser här ser till att tryckfärgen sprids jämnt över bokstäverna i ramen vi just satte in.”

Så tog han en stor bunt papper ur en hög på en lastpall på golvet och la in i maskinen, skruvade och fixade på några ställen, tog fram sin färgfläckiga trasa ut fickan på sin rock, torkade sig om fingrarna, tittade med ett belåtet leende på Bosse.

”Så, är du beredd så kör vi.”

Så slog han till en strömbrytare och maskinen vaknade till liv. Hjul började snurra, det pyste och liksom stänkade. En arm började röra sig och lyfte in det översta arket i sitt inre. För att strax efter lyfta ut det igen och lägger det på en liten hylla. Med ett jämnt dunkande lyftes ark efter ark till bunten. När det var dags att lägga in fler ark att trycka stannade Åke maskinen och vände sig till Bosse.

””Här har vi nu 500 exemplar av 8 sidor någonstans mitt i en bok.

Hur var det? Har du lärt dig allt om sättning och tryckning nu?”

Bosse gjorde en ny grimas. Klart han inte hade.

Men han fattade att det var en massa pill att göra sättningen så manuset gick att trycka. Och huvudet snurrade av alla intryck.

”Jag tror nog att Harald redan planerat för att du ska få se nästa steg.

Hos bokbindaren.”

Bosse tackade Åke, tog i hand och till och med bockade.

Åke var en trevlig prick trots att han var så gammal.

Eller kanske tack vare att han var så gammal.

på kvällen när Bosse och pappa Lennart låg och läste i favoritboken strök Bosse över sidan. Nu visste han ju hur bokstäverna kom dit och hur många steg som krävdes innan.

Men ännu visste han inte hur bunten tryckt papper blev en bok.

”Jag pratade med farfar när ni kom tillbaka från tryckeriet.” sa pappa Lennart.

”Har sa att i slutet av vecka ska kan ni åka till en annan gammal bekant till honom och titta lite.”

Bosse tyckte att veckan gick alldeles för långsamt.

Men på fredag kom farfar Harald.

”Redo?” frågade han utan att ta av sig jackan.

Bosse hade varit redo hela veckan. Minst.

”I dag får vi åka lite längre. Roland bor i ett radhus i en förort” sa farfar Harald.

De bytte tunnelbana mot buss.

På bussen dit berättade farfar att Roland var bokbindare och nästan lika gammal som Åke på tryckeriet.

Han hade varit bokbindare i hela sitt yrkesliv och varit själva hantverket trogen.

”Han gillad aldrig när man började förenkla sättet att binda böcker med maskiner och limmer.

Nu är han nog snart den enda som kan det gamla sättet att göra det. Som det nu är, ägnar han sig nog mest åt att reparera gamla fina böcker.

Att göra hela upplagor på det gamla sättet blir alldeles för dyrt. Ingen vill betala så mycket för en bok idag.”

Roland bodde mycket riktigt i ett radhus.

I ena änden av raden, med ett garage som en tillbyggnad. Garaget var omgjort till hans verkstad.

”Hej och välkomna båda två,” hälsade Roland.

”Va kul att ni kom. Och va’ roligt att det finns någon som vill veta mer om hur man gör böcker.”

Han blinkade med ena ögat åt Bosse.

”Äh vi går väl direkt till verksta’n så dricker vi kaffe efteråt.”

Verkstaden var ganska stor och väldigt ljus.

Och välförsedd med olika arbetsbord. Roland satte på sig en skyddsrock som påminde om den Åke haft, fast kortare och blå.

”Ja, välkommen till min verkstad.”

”Det är här böcker blir böcker.”

Bosse nickade. Utan att egentligen veta var han beredd att hålla med.

Nu ville han veta hur vikta papper med tryck blev böcker.

Hittills hade han inte sett något som liknade en färdig bok, bara papper, blypinnar och pyssel.

Här låg det travar överallt. Färdiga böcker med olika omslag, travar med något som såg ut som böcker, men utan pärmar. Och redskap av olika slag som han inte hade en aning om, vara sig vad de hette eller vad de gjorde.

Farfar satte sig i ett hörn i en fåtölj och plockade fram sin mobiltelefon.

”Det som händer här tar ganska lång tid.

Det är en massa olika moment.

En hel del pyssel i varje moment och ibland är det bara vänta. På att limmet ska torka till exempel. Och det tänkte jag att du ska slippa.”

Bosse nickade fast han inte riktigt förstod vart Roland vill komma.

”Jag har därför förberett några av de viktigast momenten så du i varje fall får se arbetsgången utan att det behöver ta hela veckan.

Bosse nickade igen, fortfarande utan att riktigt förstå. Men det skulle nog klarnade efter hand förstod han.

”Om vi tar den riktigt korta versionen så ska vi först fixa till det man ska bläddra i. Själva innehållet, boksidorna alltså.

Och sedan göra två omslagspärmar och se till att allt hänger ihop.

OK?”

Bosse kunde inte mer än hålla med.

Det lät ju enkelt och självklart, men han misstänkte att det inte var det.

”Jag hörde att du varit hos hedersmannen Åke och sett hur man sätter och trycker, inte sant?”

Jo, så var det ju. Bosse nickade, det hade han ju.

”Åke skickar ibland hit det han tryckt. Men hans ark var ju åtta sidor, inte sant.”

Jo, Bosse kom ju ihåg hur de vikt ett papper för att kolla att sidorna verkligen kom på rätt ledd när Åke tryckte.

”Det första jag gör då är att falska arken och skära rent.” Han pekade på två maskiner i ena hörnet.

”Falsa?” sa Bosse.

Ah, att vika ihop arket alltså.

Och skära bort vecket. Som han och Åke gjort på ett litet papper och för hand.

”Men åtta sidor blir lite för pyssligt att jobba med, även för mig,” sa Roland ”så jag lägger två ark i varandra.”

Och får en bunt med 16 sidor.”

Den huvudräkningen klarade Bosse lätt.

”Det behövs ungefär 20 sådana buntar för att det ska bli en bok.”

Nu blev det lite svårare med huvudräkningen.

10 gånger 16 va' lätt – 160 sidor.

16 plus 16 är 32 och så en nolla.

En bok på 320 sidor. Favoritboken hemma var nog fler än så.

”Men det kräver förstås att Åke förberett för att jag vill jobba så och lagt sidorna rätt när han trycker.”

Roland tog en liten 16-sidors bunt och bläddrade i så Bosse kunde se sidnumren längst ner på sidorna

122, 123,.. Jo, alla sexton sidorna låg i rätt ordning.

”Men det ska ju vara en bok som man kan bläddra i så sidorna behöver ju sitta ihop på något sätt.”

Jo, det var ju självklart. Annars var det ju bara ytterligare en bunt papper.

”Ja det finns ju an massa olika sätt att få papper att sitta ihop. En häftklammer jag igenom hela bunten är ju snabbt och enkelt.”

Som i plugget tänkte Bosse. Smack, en häftklammer i ena hörnet. Han rynkade lite på näsan.

Roland log.

”Inte så praktiskt när det är över 300 sidor.

Och inte så enkelt att bläddra i.”

”Det finns en massa olika metoder idag, med moderna limsorter med mera, men vi pratade ju om gamla metoder och om vackra böcker som det gick lätt att bläddra i.”

Roland vinkade med sig Bosse till ett bord där det stod en anordning.

Ett slags ställning av trä.

Som ett fotbollsmål i miniatyr, med två stolpar och en överribba.

”Den här använder jag när jag syr ihop arkbuntarna.”

I ställningen var det spänt kraftiga trådar lodrätt från överribban på ställningen.

”Det här är linnetrådar.

Jag syr helt enkelt fast arkbuntarna i de här lodräta trådarna. Det låg redan fem buntar där, på varandra, fastsatta runt den lodräta trådarna med en tunnare tråd.

”Så här gör jag” sa Roland och tog en sjätte bunt och la på de övriga. Så öppnade han bunten så han kom in till det innersta vecket och körde en nål med linnetråd genom pappersbunten fram och tillbaka runt den kraftigare tråden.

Han gjorde likadant runt de övriga lodräta trådarna.

”Se så, ” sa Roland, ”nu sitter den här bunten också fast.

När jag sytt fast alla buntarna, med alla sidor från den första till den sista, har jag det som kallas ett block.”

”Kom.” sa Roland och tog med Bosse till ett annat bord.

Där det också låg travar.

”Så här ser det ut när jag sytt ihop alla arken i en bok,” sa Roland ”Det kallas alltså ett block.”

”Här har jag pysslat lite med alla trådarna som håller ihop arken och jag har använt skärmaskinen där borta i hörnet och skurit bunten på tre sidor så blocket fått alldeles raka kanter. Och så har jag pysslat lite med trådarna inför nästa moment.

Och så har ja stukat till hela bunten så det ska bli lättare att bläddra.

I princip är det här en färdig bok. ”

Det kunde Bosse se. Men ändå inte.

Roland såg Bosses tveksamma min och log.

”Jag vet. För att bli en riktig bok som håller att bläddra i några hundra år framåt behöver vi något som skyddar sidorna. Ett omslag. En pärm.

Vi tittar på det nu”

De flyttade sig till nästa arbetsbord.

”Här håller jag på med fram- och baksida till en av böckerna. Och det är här det riktigt roliga börjar för mig.”

”Tre bitar kartong, eller hur. Fram Bak och rygg. Styvt och hårt så boken tål att hanteras i många år. Men ganska trist.”

Det kunde Bosse hålla med om. Kartongbitarna var gråbruna.

”Då behöver vi fixa till dem först och sätta ihop dem innan vi stoppar in blocken med alla textsidorna. Få det hela att se lite vackrare ut.”

Han drog ut en låda under bordet. Där låg buntar av papper med olika mönster och färger.

”Nu ska vi se. De här är marmorerade papper. Som du ser är alla papper olika. Det är en av finesserna med marmorering, inget det andra likt.”

”Den här tror jag jag vill använda på pärmutsidan. Och ett annat papper med samma färgskala som jag ska använda för att klistra in bokblocket i pärmen.”

”Här är alltså tre bitar kartong som ska bli pärmen. De stora tjocka här är fram och baksidan. Den smala, lite tunnare kommer bli själva ryggen på boken. Lätt att förstå.”

Bosse hade inga problem att hänga med.

”Det är inget kul för dig att se när jag limmar papper på pärmbitar så vi tar de här som jag redan limmat färdigt” sa Roland. ”Och här har jag några bitar skinn.”

”Småbitarna här ska sitta på hörnen av fram och bakpärmen och den större biten här blir ryggen och håller fast pärmarna. Så här.”

Roland hade även en sådan klar.

Det här var som på en matdemonstration i TV – alla steg förberedda eller klara. Inget vänta på att det ska bli färdigt i ugnen.

”Fram, bak och rygg klara. Men fortfarande ingen bok” sa Roland och sneglade på Bosse.

”Ingen inlaga” skrek Bosse.

”Nä just det” sa Roland.

Egentligen behöver man pyssla lite mer med ryggen på inlaga, dvs själva bokblocket, innan man hänger in det, men vi snabbar upp det lite för enkelhetens skull.”

Så tog han det andra marmorerade pappret och visade.

”Om jag nu limmar det här pappret på insidan av pärmen och sedan som första sida på bokblocket så sitter allt ihop, eller hur.”

Det höll Bosse med om.

”Och vad har vi då?” frågade Roland med ett hemligt flin.

Bosse tittade på det som låg på bordet.

Så log han också.

”En färdig BOK!”

Bosse klappade i händer.

Farfar ryckte till och tittade upp från sitt mobilsurfande.

Wow, vilken resa.

Helge som skrev böcker.

Christer som gav dem form och valde bilder.

Åke som gjorde att bokstäverna i manus blev bokstäver som kunde tryckas på nytt papper.

Och även gjorde det.

Och sedan Roland som gjorde att de tryckta och vikta arken blev böcker.

Hemma på datorn tryckte man bara ett par symboler så kom texten ur skrivaren.

Ibland behövde man inte ens skrivaren för att andra skulle kunna läsa det man skrev.

POFF ett mail eller ett mess.

Roland höll fram en bok från samlingen han hade på en hylla.

”Den här boken är från 1792.”

Han öppnade den. Bokstäverna såg konstiga och var lite svårtydda, men Bosse hade inga problem att se allt som stod där, även om orden var lite svåra att förstå.

”Den här boken är alltså mer än 300 år. Men kan troligen läsa den om ytterligare 300 år.

Fundera på om någon kan läsa dina mail om 300 år.”

Bosse var full av prat när han och farfar åkte hemåt.

Bosse kände att han bara måste prata om allt han upplevt.

Och fråga om det han fortfarande inte riktigt förstod.

Men han förstod att det verkligen krävdes både kunnande och tålamod för att göra en bok.

En riktig bok.

Eller, hur var det. Gjorde det gamla sättet att göra böcker att de blev mer riktiga än de böcker som gjordes idag?

Och hur var det i så fall med hans iBooks som han läste och bläddrade i på sin padda.

Vad var det farfar sagt alldeles i början?

Vad är det som gör en bok till en bok – jo, innehållet.

Själva berättelsen.

Och den blev väl inte bättre för att det var hårda pärmar och skinn i hörnen.

Eller gjorde det det?

Farfar lyssnade tålmodigt hela bussresan och kommenterade Bosses tirader när det behövdes.

Innan de skulle ta tunnelbanan hem till Bosse tyckte farfar att det var lämpligt med en lite glasspaus.

Bosse hade inga invändningar. Glass utan att behöva tjata tackar man alltid ja till.

Efter glassen, på väg mot tunnelbanan passerade de en butik.

Bosse tvärstannade så farfar nästan snubblade på honom.

Butikens skyltfönster var fyllt med böcker. Gamla böcker. Riktiga böcker.

”Titta farfar, böcker”

”Riktiga böcker”

”Vi går in.”

Farfar hade gått lite i tankar.

Den hastiga stoppet ryckte honom ur funderingarna och han lyfte blicken och såg det Bosse redan sett.

”Antikvariat” läste han på skyltfönstret. Och log.

”Självklart” sa han.

”Efter detta måste det vara som en riktig gottbutik.”

Så han och skyndade efter Bosse som redan var halvvägs inne.

Antikvariat